

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Exedræ Ecclesiasticæ Sive Concionvm Moraliũ ... t. ...

In Dominicis totius anni

Schrötter, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1687

VI. In Domin. I. Post Epiphan. Ascendentibus illis Jerosolymam, secundum consuetudinem diei festi remansit puer Iesus. Luc. 2. Arg. Rudimenta pueritiæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56286](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56286)

CONCIO VI.
 IN DOMINICA I. POST EPIPH.
 Ascendentibus illis Ierosolymam, secundum
 consuetudinem dici festi, remanet puer IESVS.

Luc. 2.

ARGUMENTUM.
 RUDIMENTA PUERITIÆ.

I. **E**Xtra omnem controversiam est, Christum Dominum à primis cunabulis, omni ætate sua insignes, heroicas, ac Theandricas exercuisse virtutes, prodigia innumera perpetrasse, atque ita vitam suam instituisse, ut omnes dies, horæ, ac momenta illius dignissima forent, quæ cedro committerentur, atque aureis tabulis, gemmeisque lapillis signarentur. *Aud.* Nihilominus de tota vita ipsius, ad annum usque trigesimum traducta, nec quicquam aliud accepimus, quàm quod in hodierno comprehensum est Evangelio. Quid causæ? Num fortè religiosæ vitæ tyrocinium posuit, operæque in ipso ostendit illud vulgatum: *Amanesciri, & pro nihilo reputari?* An universum edocere gestiit, magis Deo placere vitam in abcondito, quàm in

publico actam? An verò secularibus exemplo præluere voluit, ne ante tempus splendescere, & coruscare occipiant, ne id illis, quod Phæbo eveniat, qui dum citò oritur, citò occidit, & emoritur? Vel an hæc vita ipsa, in præsentis Evangelio litterata, synopsis est, & norma totius juventæ ritè efformandæ? Ita est, *Aud. mei*, si ad hanc composueritis vos, & mores filiorum vestrorum, confidere potestis, eosdem cum Infante IESU, in sapientia, & gratia apud DEUM & homines incrementa desumpturos. Quod dum ostendo, ab eodem Parvulo Doctore benedictionem, à Vobis benivolæ aures ex-
 posco.

PARTI-

PARTITIO.

IN triplici statione nobis hodiernum Evangelium puerum JESUM proponit. Prima agitur in templo, altera in propyleo ipsius, & quasi in schola, tertia in officina. In prima orat, in altera disputat, in tertia laborat.

Hæ sunt classes, ad quas à probis parentibus pueri ducendi, & in quibus erudiendi essent.

§. I.

Prima statio puerorum in templo.

II. Prima eorum instructio sita sit in eo, ut à teneris ad pietatem manuducantur, seu, ut ab ipsa infantia ad divinum cultum informentur, & à vitiis desuescant.

Motivum aliud adducere in eum finem nolo, quàm quod lego in præsentis Evangelio de ipso Salvatore nostro adductum, nimirum bonum piæ consuetudinis: *Secundùm consuetudinem diei festi*, ait sacer textus. Etenim tam firma, ac potens illa est; ut planum, ac facile reddat, quidquid adversum, & asperum fuerat; & in naturam alteram commutet, quidquid quasi exoticum assumptum fuerat.

Adstruit id ipsum luculentissimo suo testimonio Sapiens, dum dicit: *Adolescens juxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab eo.* q. d. Non dissentit à flore fructus, ab aurora meridies, à puero tenero maturus vir. Qualis tiro, talis miles; stabit in acie vir, qui puer pueros didicit non formidare. Gusta-

bit citra omnem sensum formineum fel; qui absynthio solitus victitare. Decurrer per aspera mortificationis, qui non lubricitat per mollia dissolutionis. *Adolescens juxta viam suam &c.* Testa recens diu, & soporem, & odorem retinet, quo primùm imbuta est. Arbor, si in propagine ad pravitatem, seu distortionem deflexerit, nunquam in stirpe adulta, ad rectitudinem reducet. Homo, si gibbum à teneris in dorso nutrire perrexit; eodem in adulta ætate gravabitur. *Adolescens juxta &c.* Nemo cogitet natum ad ardua, quem cunæ sybariticæ exceperunt; nemo cogitet erectum ad magna virum; quem puerum videt ad voluptates abjectum; nemo cogitet virtutis messem, se collecturum in autumnno senectutis, qui primævum ætatis ver exegit in vitiis. *Adolescens juxta viam suam &c.* Si ad rectam deflexerit, in ea persistet; si ad sinistram exorbitaverit, in deterius, ac deterius prolaberetur.

III. Intueantur Juvenes S. Joannem Baptistam, & sapiant, quod dico. Hic in ergastulum inclusus ab adultero Herode, ex illo misit duos ex discipulis suis ad eundem dicens: *Tu es qui venturus es, an alium expectamus?* Liquidum est, Joanni compertum fuisse, Christum esse verum Messiam, & Salvatorem mundi, utque id ipsum nossent alii, ac firmiter crederent, nec in carcere destitit adhortari. Si vel mille repagula, aut mœnia posuisset Herodes, Vox clamantis Verbum inclamasset, Joannes Christum prædicasset.

Quid causæ? Illud sanè, quòd à teneris Christum prædicare, ac manifestare didicisset. *Mirari*, ait D. Ambrosius,

S. Ioan.
Bapt. amor
Christi à
teneris.
Matth. II.

Ambr. ser.
I. de Ioan.
Bapt.

Puerorum
educatio à
pietate.

Luc. 2. 42.

Consuetu-
dinis vis.

Prov. 22.
6.

non debemus, quòd ab Herode missus in carcerem, clausus Christum suis discipulis intimaret, cum clausus in utero, eundem Dominum gestibus predicàrit. Si materni adhuc inter uteri claustra se-
ptus, Christum saltibus, quem voce nequiverat, enuntiavit; nihil mirum, quòd eundem in ergastulo carceris prædicavit. Si Christum totâ vitâ suâ ore circumtulit, quid novi, si in morte ad eundem discipulos suos destinavit. Agnatum enim est, eorum meminisse, & agere in mortis vicinia, quæ tractare in vita consuevimus. *Adolescens juxta viam suam, &c.*

*Susanna
constantia
Dan. 13.*

IV. Intueantur Virgines, ac Matronæ Susannam in sacris Literis apud Danielelem decantatam. Hæc equidem Hierosolymis, in communi veluti fidei emporio nata; sed ab ipsa infantia in Babylonem urbem, idolorum amantem, dæmonum servam, & omnium vitiorum metropolim abducta est. *Erat autem delicata nimis, & decora specie, nec unquam verbum inhonestum ex ore ejus auditum est.* Passa est tentationem gravissimam à senioribus populi sui, sed maluit innocens perire, quàm peccare in conspectu Domini Dei sui. In ipsis ergastulis fiduciæ anchoram, omnibus aliis deficientibus, in ipso solidavit. *Erat enim cor ejus habens fiduciam in Domino.* O verè mulierem laude dignam! ô perfectum scæminæ virtutis, ac sanctimonix simulacrum, jure ab omnibus suscipiendum!

Ibid. v. 35.

Unde verò tanta hæc pietas, tanta fiducia, tanta fortitudo profluxit? In quibus exhortationibus, in quibus scholis, in quibus cathechesibus eam edidicit Numinis sui notitiam, timo-

rem, cultum, ut præligeret millies mori, quàm Deum offendere? Fundamentum ejus, & originem, aut scholam aliam non noveritis fuisse, præter parentes ipsius. *Parentes illius cum essent justi, erudierunt filiam suam, secundum legem Moysi.* Pater ipsius, & imprimis mater, (ad quam proximius pertinet filix institutio) erant Doctores, ac Professores pietatis illius. *Juvit indolem puella institutio, qua naturam vincit, aut ducit;* ait Eusebius Emiffenus. Siquidem probè à teneris instituta fuerat in lege, atque in fidei versata articulis, nihil erat illa castius, continentius, sanctius. Pulchritudo illius non tam erat illicium amoris, impurioris, quàm retinaculum libidinis.

Dan. 13. 2.

*Euseb. l. 8.
strom. c. 1.*

V. Hinc fortè Philo Hebræorum doctissimus, propugnavit consuetudinem imprimere characterem quempiam aut pietatis, aut malitiæ indelebilem. Nec immeritò.

*Consuetudo characterem imprimi.
Philo de Abel & Cain.*

Nam quid quæso causæ est, quod in Sanctorum veneramur lipsanis? Quid religionis in uno cadavere fætido, in cineribus, seu carne dissoluta, in ossibus putridis potest superesse?

Audite D. Ambrosium defensorem: *Honoro, ait, in carne Martyris, exceptas pro Christi nomine cicatrices; honoro viventis memoriam, in perennitate virtutis, honoro per confessionem Domini sacratos cineres, honoro in cineribus semina eternitatis.* Manet illis quædam virtus insita, inhaerent characteres longâ consuetudine impressi, & ipsis Lemuribus Avernalis reformidandi. Si pietas, si religio est momentanea, aut actu uno, & obiter exercita nō penetrat fibras, nec invisceratur in medullis intimis;

*D. Ambrosii
serm. de SS. Nazario & Celso.*

mis; at si sit longo usu & ætate continuata, penetrat cordis intima, infigitur, & æternat.

Quid item causæ est, quòd impiorum sempiternus futurus cruciatus? Respondeat amicus Jobi disertissimus: *Ossa, inquit, ejus replebuntur vitis ab adolescentia ejus, & cum eo in pulvere dormient.* Juventæ vitia, quæ cum ætate ingrandescunt, seu adolefcunt, non tantum ætatem ferunt, sed ævum; non tantum ad senectutem, sed in æternitatem sempiternant. Quâ quæso ratione? Numquid hominis caro fœrens, ac putrida etiamnum effloret ad vanitatis producenda folia? Numquid proculcatum corpus superbiet ad gloriam? Numquid ambibunt honores, aut opes emortua membra, & in pulverem redacta? Quid? frigida ossa vel in sepulchro ardebunt intestino lasciviæ incendio? Quo ergo pacto verè potuit dicere Iobus, quòd ossa peccatoris ab incunabulis vitiis enutrita, adhuc in pulvere retineant perversum habitum? In extrema ætate id evenire vix potest, & fiet in sepulchro? Profectò, qui in puero à peccandi consuetudine naturam mutuatus est, vel in senio eam nequitiam deponet; sed qui annis vetulus est, ut juvenis viget ad peccandum, & qui in sepulchro cadaverescit, adhuc vigere adolescentiæ vitiis reputatur. Nam qui in frigida senecta jam caducus, & capularis est, juvenili etiamnum vigore censetur vigere ad delinquendum, & referre characterem bestiæ, seu peccati, nullo unquam ævo eradicandum; nullis Erebi caminis exustulandum, nullis futiarum scalpris eradendum. *Ossa ejus implebuntur, &c.*

VI. Compertum id apprimè erar Puero JESU, atque idcirco *secundum consuetudinem*, id est, redux ex Ægypto, singulis annis templum frequentare voluit; quatenus & in hoc omnibus exemplo præluceret parvulis, ad se imitandum, ac æmulandum.

Dicetis forsitan, pueros incapaces esse institutionis, utpote usu rationis destitutos? Respondeo cum Cajetano: *Licet puer non est capax doctrina, est tamen consuetudinis.* Et si non est capax informationis interioris, est tamen exterioris; et si nequeat penetrare mysteria regni cælestis, seu fidei, potest tamen eadem certis signis, seu indicis testari, v. g. Infans quispiam nequit professionem fidei facere ore tenus, potest tamen signo crucis contestari; necdum novit orare, discat saltem manus componere; nondum novit conteri, sciat saltem pectus tundere. Prospicit enim Dominus; quid sibi ea signa velint; & si Angeli gaudeant super uno peccatore pœnitentiam agente; sanè non minùs, super uno innocente pœnitentiam contestante. Delectantur vel umbrâ pietatis, ubi ipsius nuclei, seu substantiæ deficit facultas.

Ubi verò paululum sapere occœperint, & ad judicium formandum adoleverint, multò accuratior hac in parte cura adhibenda erit: tum enim sub noxa graviore obstringuntur parentes filiis cognitionem Dei instillare, timorem Domini ingenerare, & ad elicendum actum divini amoris provocare.

VII. Utinam autem non inveniantur, qui priùs deducant filios, ac filias ad symphoniam, quàm ad preces; priùs ad theatra, quàm altaria; priùs ad lu-

Iob. 20. II.

Consuetudo prava.

Cajet. b. l.

Informatio interior & exterior

*Educatio
mala.*

dos scenicos, quàm ad mysticas, & Deo dignas reverentias exhibendas. Quot puerorum necdum nôrunt orare, at jam sciunt pejerare, ac blasphemare; vix noverunt rectà pedibus incedere, & jam contendunt per flagitia ad infernum lubricitare. Ah! quot ipsemet in sacro tribunali audivi se incusantes de blasphemis sacrorum mysteriorum, Passionis dominicæ, ac vulnerum Domini, & ignorabant à me postulari, quidnam esset Sacramentum; quis, vel quid pro nobis passus; quid Decalogus, immò quid sancta Trinitas. Quid mirum, si tales per avia, & devia vitiorum ferantur, & si ad A catholicos deflexerint, desciscant à fide avita, ac impura dogmata arripiant? Quid mirum, si in sibilum cedant totius orthodoxæ religionis, dum errores suos pro fidei articulis evulgant? Quid mirum, si characterem indelebilem ad tartara deferant, quem iteratis actibus incusserunt?

Et tantorum lapsuum, aut scandalorum, quis in causa, præter parentes, patrinos, tutores, quorum id muneris est, in parentum defectu?

In hos germanè quadrat, quod jam olim in Hebræo populo sanguineis lachrymis profecutus est Jeremias Vates:

Thren. 4. 3 Lamia nudaverunt mammas suas, & lactaverunt catulos suos, filia populi mei crudelis, quasi struthio in deserto. Hæretici, Turcæ, Judæi sua pignora foveant, instruunt, imbuunt à teneris incunabulis veneno perfidiæ suæ; populus Catholicus instar struthionis ferum digerentis, susque deque habet omnem instructionem; perinde ac si ad illos nullatenus pertineret. Lamia, id

est, apostata, & orcodoxi, cum lacte instillant perfidiam; filia populi, id est Orthodoxi, nec cum solido cibo fidem. Illorum etiam ancillæ nôrunt, plus quàm earum statum addecet, esse in disputando garrulæ, nostri sodales nec hiscere audent. *Lamia nudaverunt mammas suas, &c.* Draconibus & aliis bestiis major inest affectio, ne catuli eorum vitâ periclitentur, quàm multis parentibus, ne filii ipsorum æternâ morte occidant, sempiternisque abdicantur suppliciis. *Lamia nudaverunt mammas suas, &c.*

S. II.

Statio altera puerorum in Gymnasio.

VIII. **S**ecundò invenimus Christum Dominum stantem, vel sedentem in medio Doctorum. Non ea sanè intentione, ut quidpiam addisceret, cum per Divinitatis potentiam, verbum scientiæ ipsis suis Doctoribus ministraret; verum quatenus doceret exemplo, erudiendam esse infantiam in literis, disciplinis, bonis moribus.

Quod non eo fine dico, ut omnes scholas frequentent, (non enim omnibus datum est ire Corinthum,) sed ut omnes, qui liberioribus emancipantur, mæchanicis dent operam artibus, vel certè salutaribus monitis, ac præceptis ad omnem honestatem efformentur.

A D. Clemente Alexandrino, & aliis SS. Patribus, ac Politicis, filii, matris, trimo-

*Filii in-
formandi
bonis mo-
ribus.*

*Filii flores
cur.*

Clam. A.
lex. lib. 2.
Rad. c. 8.

trimonii flores, vulgò nuncupantur. Sed unde ista, aut ex quo capite transumpta metaphora? An à brevitae vitæ? Citò enim flores pereunt, citò violas & lilia pestilens aura corrumpit, citò ac facilè tenera aras læditur, ac deflorescit. An à pulchritudine? Quid pulchrius, quid amabilius flore? quid nitidius liljo? quid speciosius rosâ? Considerate, ait Sapientia æterna, *lilia agri*, (& flores alios) *quomodo crescunt, non laborant, neque nent; dico autem vobis, nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur, sicut unum ex ipsis.* Et pueris bene moratis nihil delectabilius? An à puritate? Odit enim flos sui etiam minimum attactum, & quavis compressione vitiatur. Unde Adrianus hujus nominis VII. in symbolum assumpsit lilium inter gladios constitutum, adjectâ Epigraphæ: *Odit attactum.* An à spe fructuum? Ubi enim flores non præcesserant, (si pauca demas,) vix fructus sperandus. Hæc etsi aliavè concinnè aptari queant juventæ, & comperta sint omnibus; attamen vulgò in floribus æquè, ac pueritia bonus odor requiritur. Quis ille? nisi de quo vaticinatus est Isaac in

Luc. 12.
v. 27.

Mundus
fymb.

Gen. 27. 27

2 Cor. 2. 15.

S. Bern.
serm. 21. in
Cant.

filio suo Jacobo: *Ecce odor filii mei, sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus.* Quis ille? nisi de quo S. Paulus in Epistola sua ad Corinthios: *Christi bonus odor sumus Deo.* Quis, inquam, nisi bonus odor famæ, & morum. Etenim Patre mellifluo testante: *Habent mores odores suos, habent & colores; odorem in fama, colorem in conscientia. Colorem operi tuo dat ejus bonitas, & cordis intentio; odorem modestia, & virtutis exemplum.* Quemadmodum ex adverso ma-

li mores, & fœtore, & horrore afficiunt.

IX. Ejusmodi flores odoratissimos extitisse mihi persuadeo natos serenissimi Parentis, ac Regis Davidis, de quibus testatur sacer textus: *Erant autem filii David Sacerdotes.* Sacerdotii autem à principe Sacerdotum Aarone symbolum flos, seu virga florida. Quippe altercantibus inter se capitibus populi Israëlitici de prærogativa sacerdotii, præcepit Dominus virgas singulorum tribuum poni coram arca; ut ea tribus illa dignitate gauderet, cujus virga effloruisset. *Quem ex his elegero*, (ait Dominus) *germinabit virga ejus.* Ut hoc ipso prodigio indicaret, sacerdotalem nunquam debere marcescere gratiam, floridam virtutibus, & odoriferam bonæ conversationis exemplo esse debere vitam.

2 Reg. 8. 18

Flos symbolum
sacerdotii.

Num. 17.
v. 5.

At, qua de causa hoc titulo insigniuntur filii Jesse? Certum enim est, non fuisse Sacerdotes propriè in tabernaculo ministrantes. Num propter habitum? At si fortè parentes filiolo clericalem induant vestem, si Abbatis impetrent, & alia pingua sacerdotia, non eo ipso Sacerdotes evadunt. Quis enim eos unquam ante altare vidit, aut circa tabernaculum deservientes? Sunt hi metaphorici Sacerdotes, de loco proprio ad improprium translati. Illorum vita, ac mores exigebant vestem polymitam sæcularem, non togam, aut casulam, & idcirco haud quadrat translatio.

Filii David
videtur
Sacerdotes
dicuntur.

Qua ergo de causa Sacerdotes filii David? Loquatur Abulensis Tostatus: *Vocantur Sacerdotes*, ait, id est, *potentes,*

Abul. d. 1.

Et excellentes virtute. Quia sacerdos significat principem, & honorabilem virum, & hoc erat in filiis David. Erant filii ejus ætate quidem immaturi, at virtute adulti, mole despicabiles, sanctitate per insignes; corporibus leves, sed modestia ac moribus graves. Quæcumque ad eos pervenissent præcepta, non sistebant in pueris, sed ad virilem procedebant maturitatem. Quæcumque monita attingissent mores, haud deserebantur ab ore, sed alebantur in opere; quæcumque consilia comprobassent, non deficiebant inter aures, sed præbant sequentes meliora. Ab ipsis prope crepundiis aris accumbere docti, ut quam in vere ætatis polliciti essent pietatem, in autumno illius religiosius profiterentur. *Filii autem David erant sacerdotes.* Eò illos culti mores, ac virtus extulerat in juvenia, quò alii nec in ipsa decrepita assurgunt ætate.

Pueri à teneris formandi.

Cant. 7. 12.

Ut ejusmodi flores & vos mei parentes alatis, & ad maturitatem provehatis, ne in sentes, aut urticas degenerent, serio vobis cum illa dilecta invigilandum est. Sæpius vir mulieri, aut mulier viro occinere deberet: *Manè surgamus ad vineas, videamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt.* Manè, manè invigilemus plantulis nostris, manè irrigemus instillando pia monita; manè præscindamus, quod in stolones degenerat; manè alligemus, & constringamus, quod fluxum, ac dissolutum est; manè surgamus, ut odore filiorum nostrorum pascamur; ut videamus, an flores fructus parturiant, an oraverint filii, an pensum absolverint, an fuscum ducant filix. *Manè surgamus ad vineas, &c.*

Quod si præstaretis, non utique vobis exprobraret Sapiens in parabola campi, ac vineæ dicens: *Per agrum pigri hominis transvi, & per vineam stulti, ecce totum repleverant urtica, & operuerant superficiem spina.* Nihil reperi in filiis vestris præter calameta, præter spinas, ac tribulos inurbanitatum, ac vitiorum. Et cui? Quia nimirum ad omnia alia vigilatis, in solis filiis rite educandis desides estis. Ut fundus sit optimus, vires, nervosque intenditis; at quod charissimum & principe oculo curandum, negligitis. De calceo, ut ille luffit, solliciti estis, pedem neutiquam pensi habetis. Quid itaque mirum, si claudicent filii, si degenerent, si tetram ubivis vitiorum mephitim exhalent. &c.

Prov. 24. v. 30.

§. III.

Statio tertia puerorum in officina laborum.

X. **I**Nvenio tertium puerum Jesum in domo, & officina parentum laborantem; ac imperia eorum exequentem. *Et descendit, ait Hagiographus, cum eis & venit Nazareth. & erat subditus illis.* Erat obsequens puer in iis, quæ pueris demandantur, adolescens in iis, quæ adolescentibus committuntur; & in labore manuum suarum cum putatio patre suo cibum, ad tricesimum usque ætatis annum merebatur.

Filii assuefaciendi ad labores. Luc. 2.

Pulchrum hinc interatò juventuti exemplum datur, ex quo obsequi discant parentibus suis, nec in otio, ac inertia, sed in labore impigro vitam transducant.

Laudo

Laudo parentes illos, qui filios suos, ut primùm à scholis emancipantur, aut opificio honesto imbuti sunt, feriari non sinunt. Virtutis enim studium, in laboris contentione situm est, & supra studia deambulat indefessa. Nec ulli libentiùs, quàm labori credita felicitas sui copiam facit.

Peregrinatio commendatur.

Laudo, qui meritos ad exteras mittunt, expoliandos, & intra annos certos verant domesticos revisere penates. Quotidiana enim comprobatur experientia est, quantum lucris, ac commodorum adferat peregrinatio. Remigrant alii cum Jacobo Patriarcha in opulentiâ, ac divitiis multis; alii probis imbuti moribus, alii exculsi artibus, ac disciplinis.

At verò criminari cogor eos, qui domi otio, ac inertia marcescunt, quidve extra oppidum patrium agatur, ignorant. Qui enim domi otio torpescunt, vel æstro libidinis ictri in turpitudinem, ac dedecora præcipites prolabantur; vel potentia nixi ferales assumunt affectus, & per quævis debauchantur flagitia. Nec minus ipsi, ac ager quivis iners, & incultus; quò is ex se fertilior, eò deformiùs spinis ac vepribus inhorrescit; ita & ipsi, quò actioris sunt indolis, eò pluribus vitiis dehonestantur.

Adam cur tam citò peccavit.

XI. Sciscitari hinc libet, quam ex causa Protoparens noster tam citò deliquerit? Et sanè si de motivo intrinseco, seu origine quæstio moveatur, liquet, voluntatem perversam causam extitisse. Ideo peccavit, quia voluit. Sed ego de exterioribus ago, & inquirò cur tam citò prolapsus sit?

Et hinc in antecessum Politicorum

quispiam suam adferre posset symbolam dicendo: Quòd citò sponsam duxerit. Vix enim lucem aspexit, vix à lutoa genesi exiccatus erat, & illico adducitur ei sponsa, futura illi in muscipulam. Quippe, ut observat S. Augustinus: *Statim post formationem mulieris fuit secuta transgressio.* Comprobari id posset ex facta subinde experientia, quòd festinæ nuptiæ, raro festivæ. Si paululùm gravior ætate fuisset Adam, facile repulisset dilectam cum ficu, seu pomo suo, & regessisset: Numquid puer sum ego; ut pomo regnum vendam. Apage, apage, non est hæc esca pro meo stomacho, tinctum hoc est toxico edulium; & ut non sit, pœnitere tanti non emo.

Aug. lib. de Genesi ad lit.

Alter obtenderet, quòd Adam properè scholam, ac studia deseruerit. Quamdiu enim instructore, ac Pædagogogo Spiritu S. disputavit, ac Salomon à cedris Libani, usque ad hyssopum; quamdiu laboravit, ut agnata nomina herbis, floribus, arboribus, & omnibus animantibus inderet; quamdiu mentem subtili speculatione pavit; tamdiu justus & rectus inventus est; ut primùm curas studiæque seposuit, ut primùm blandiri cœpit sponsæ, illamque deprædicare: *Hæc vocabitur virago*, ista est corculum meum, os de ossibus meis, illico hallucinatus est. Quòd si Adam non Philosophiæ, sed insuper Theologiæ vel Juri operam dedisset, vel saltem philosophari perrexisset, in innocentia sua permanisset. Vobis hoc sit in cautelam, qui ut primum fonte Caballino, aut eloquentiæ, labro tinxistis, illico ad alia studia vos obvertitis non honori, sed dedecori futura.

Non

Non, inquit tertius, mulier sola, aut studia in causa fuere, sed potius immaturo collatum dominium. Cum enim omnia sibi vidit subdita, & se absoluti juris Dominum reputaret, nec esse quemquam, quem revereretur, apotheosim ipsam ausu temerario appetiit, & licere sibi, quidquid libet, putavit. Eheu! quot præcocibus abusi dominiis, se unâ cum bonis omnibus, aliis que pessumdedere.

Ego, salvâ aliorum sententia, ipsum otium judico ansam intervenisse ipsius interitus. Positus erat Adam in paradiso, ut custodiret illum, & operaretur in illo. At numquid unquam ligonem, aut palam legitur sumpsisse in manum? Numquid mulier vel unum excaudicavit lolium? Numquid inhibuere ambo aditum malis bestiis? Neutiquam. Et serpens intravit, & lolia, ac stolones per eos increvissent. An ergo mirum, quod ceciderint miserimè, nosque unâ involverint ruinâ?

Quod verò etiamnum bene multi ad scelera quævis recingantur, quod ab optima institutione citò degenerent, quod homines nullius frugi evadant,

iners ac putridum otium, ut plurimum, in causa est.

XII. Parvulus JESUS etsi nunquam non ad excelsos virtutum actus propensus, etsi extra omne delinquendi periculum fuerit, etsi Divinitatis insignitus esset characteribus; ita tamen institutus est, ut & à teneris ad pietatem formaretur, & in sapientia ac gratia apud hominesadolescere videretur, & nunquam non decenti aliquo exercitio distineretur.

O quanto itaque accuratiore studio filios vestros ad paria virtutis, pietatis, ac sedulitatis opera manuducere par est, (quos à corrupto naturæ genio propensos esse in malum liquet) si eos frugi, ac honores esse intenditis? Si is, qui unâ Deus erat, ad nos institutos admisit directionem, quanto amplius ij, qui perinde ac cera in omnem partem flecti queunt; illa opus habebunt? In id itaque omni studio contendite, & brevi deprehenderis, & filios vestros crescere apud Deum, & homines sapientia, ac gratiâ. Amen.

